

Klustergruppen Vatten i Landskapet

Verksamhetsplan reviderad efter uppstartsmöte 10 april

Bakgrund

SWHs tidigare Klustergruppen "Vatten och Skog" konstaterade att produktiva landskap är grunden för att kunna tillgodose människors behov av vatten, mat och råvaror samt för att bevara biodiversitet och minska negativa klimat effekter. Att restaurera de miljontals hektar degraderade skogslandskap i världen till produktiva och multifunktionella landskap skulle bidra till många av målen i Agenda 2030, inte minst mål 6, rent vatten till alla. Arbetet i den nystartade klustergruppen "Vatten i landskapet" kommer bygga på dessa slutsatser och lägga särskilt fokus på vattnets grundläggande roll för landskapets produktivitet.

Syfte

Arbetet syftar till att stärka svenska aktörers förståelse för och kompetens i hydrologiska aspekter av landskapsrestaurering, så att Sverige mer effektivt kan bidra till att uppfylla målsättningarna i Sveriges politik för global utveckling (PGU), Agenda 2030 och internationella restaureringsinitiativ.

Målsättning

Att svensk vetenskaplig och praktisk kunskap om hydrologi och vattenrelaterade ekosystemtjänster samt restaurering till produktiva multifunktionella landskap uppmärksammas i [Sveriges Politik för Global Utveckling](#) (PGU) och [Sveriges Agenda 2030-strategi](#) samt omsätts i globala restaureringsinitiativ som [the Bonn Challenge](#), [the New York Declaration of Forests](#) och [the Governors Climate and Forests Taskforce](#).

Output/Slutprodukt

- En pedagogisk och attraktiv rapport ska produceras som riktar sig till svenska och internationella restaureringsinitiativ.
- Kunskapen ska också användas och förmedlas till berörd lokalbefolkning, t.ex. genom ett SIDA International Training Program (ITP) eller andra utbildningssatsningar/online material.

Frågeställningar/fokus:

1. Hur påverkar hydrologin produktiviteten i landskapet och vilka hydrologiska aspekter behöver beaktas vid återskapande/restaurering ett landskap för hållbar produktion av näringshaltig mat och andra naturresurser som bidrar till en positiv tillväxt lokalt, regionalt och globalt?
2. Vilka system för samhällsstyrning (governance) och förvaltningsmetoder möjliggör och understödjer landskapets produktivitet, minimerar risken för överutnyttjande av vatten och möjliggör överenskommelser mellan olika intressenters behov?

Ansats/upplägg

Tematiska klustergruppsmötena (lärande och diskussionstillfällen) med olika aspekter på hydrologins betydelse i landskapens produktivitet – förutsättningar och möjligheter med landskapsrestaurering.

Regionalt fokus på Afrika söder om Sahara

Utmaningar vad gäller tillgång till vatten, klimatförändringar och möjligheten att försörja en av jordens snabbast växande befolkningar i Afrika söder om Sahara kommer särskilt att uppmärksammas.

Tidplan

- Två första tematiska mötena hösten 2017, ytterligare 2-3 våren 2018, se förslag på månad, teman och innehåll nedan.
- Maj 2018 – workshop för att bestämma slutsatser och rekommendationer för gruppens rapport och utbildningsåtgärder samt var och hur de ska spridas.
- Rapport och utbildningsmaterial produceras hösten 2018.

Ekonomi

- SIWI Swedish Water House står för koordinering, kallelser och anteckningar vid möten, möteslokal på SIWI samt produktion av slutrapport.
- Externa kostnader i form av exempelvis långväga gäster, sammankomster/möten på andra platser än SIWI och produktion av annat material än rapporter bekostas gemensamt av klustergruppens medlemmar.

Deltagare 2017-10-10

Förnamn	Efternamn	Titel	Organisation
Tobias	Robinson	Miljöutredare	Ecoloop AB
Gunilla	Björklund	Dr	GeWa Consulting
Björn	Lundgren	Senior Advisor	KSLA
Pia	Barklund	Senior Advisor	SLU
Åke	Barklund	Fellow	KSLA
Jon	Wessling	Regionansvarig Vatten och Miljö	LRF
Jenny	Lonnstad	Handläggare	Naturvårdsverket
Björn	Holgersson	Hydrogeolog	SGU
Stina	Adielsson	Geolog	SGU
Mats	Åberg	Senior Programme Manager	Sida
Elin	Weyler	Programme Manager	SIWI
Johan	Karlsson	Programme Officer	SIWI
Karin	Glauman	Programme Manager	SIWI
Katarina	Veem	Director	SIWI
Laura	Inkapööl	Intern	SIWI
Lotta	Samuelson	Programme Manager	SIWI
Erik	Ederlöf	Environmental Specialist	Skogsstyrelsen
Thorsten	Celander	Internationell koordinator	Skogsstyrelsen
Abraham	Joel	Assoc Prof	SLU
Aida	Bargués Tobella	-	SLU
Gert	Nyberg	Dr	SLU
Kevin	Bishop	Vice-Rektor	SLU
Libère	Nkurunziza	Researcher	SLU
Anders	Malmer	Director	SLU Global
Ghasem	Alavi	Consultant Hydrologist	SMHI
Line	Gordon	Deputy Director	SRC
Zahra	Kalantari	Senior researcher	Stockholms universitet
Klas	Bengtsson	Managing Director	Svensk SkogsCertifiering AB

Teman/diskussionsämnen vid klustergruppsmöten hösten 2017/våren 2018

1. Vad menar vi med restaurering till produktiva och multifunktionella landskap? Oktober 2017

Fördjupning och diskussion i grundläggande begrepp för kluster gruppen.

- Vad är landskapsrestaurering, varför är det viktig? Vad menar vi med multifunktionella landskap? Hur mycket degraderade mark finns i världen och var. Vilka landskap kan man restaurera och vilka ska man prioriteras av hydrologiska skäl – Molnskogar eller Miombos? Vad gör det för nytta och vad kan vi åstadkomma? Vilka pågående globala restaureringsinitiativ finns och hur går det? Vilka är aktörerna?
Lars Laestadius, tidigare World Resources Institute, numera fristående konsult åt bland annat FAO och forskare vid SLU.
- Vilka är de hydrologiska utmaningarna i landskapet? Vilka flöden är viktiga, vad är det vi behöver underhålla och förstärka för att restaurera produktiva landskap. Ser det olika ut i olika geografiska områden i världen? Vilka komponenter är desamma? Vilka komponenter är speciellt viktiga i södra Afrika?
Geohydrolog, SGU? SMHI?
- Avrinningsbildning, ytvattenflöden, grundvattenflöden,
Kevin Bishop, SLU

2. Kopplingen mellan skog och vatten – varför ändras nederbördsmönster när man hugger ned skogen? November 2017

Träd och skogar har en central betydelse för vattencykeln lokalt, regionalt och kontinentalt. Varför, och hur kombinerar vi träd i olika tätheter med ett produktivt jordbruk i landskapet?

- Evaporation/Landscape wetting/moisture feedback/Biotic pump/Aerial rivers” – vad betyder begreppen och vad betyder det för vattencykeln? Kan återbeskogning stimulera regnbildning?
David Ellison, SLU
- Är skogar nettoproducenter eller nettokonsumenter av vatten, vad spelar täthet för roll?
Ulrik Ihlstedt, SLU
- SWAT modellen pop i Östafrika. Hur påverkar skogen markens hydrologiska egenskaper.
Kevin Bishop, SLU
- Agro forestry uppmärksammas mer och mer som en hållbar ansats till livsmedelsförsörjning i utvecklingsländer. Vad är de hydrologiska erfarenheterna, vad vet vi, vad behöver vi veta mer?
XXX, Agroforestry Network.

3. Hur påverkar klimatförändringarnas hydrologi och multifunktionalitet i landskapet? Februari 2018

Oundvikliga klimatförändringar kommer framför allt att märkas i form av för mycket eller för lite vatten. Vad innebär det för restaurering av landskapet, hur utvecklar man flexibla restaureringsstrategier under stora osäkerhet?

Program och föreläsare bestäms senare, ämnen som efterfrågats i grupparbetet är exempelvis:

- Modeller och mätande gällande klimatförändringars inverkan på hydrologin
- Klimatmodeller med regional förankring.
- Olika klimatscenarios för Afrika, prognoser för olika regioner i Afrika
- Geokemi och hydrokemi
- Hydrologi i kombination med erosionsprocessen och marken.
- Klimatmodellering och avrinningsmodellering av mindre skala, lokala faktorer.

4. Vad är "bra samhällsstyrning/good governance" och vilka svenska erfarenheter kan vi dela med oss av i internationella projekt? Mars 2018

Både Klustergruppen Vatten och Skog och Arbetsgruppen för Internationella skogsfrågor inom Sveriges Nationella Skogsprogram menar att Sverige har mycket att bidra med vad gäller bra samhällsstyrning. Vad är det vi är bra på, och hur kan vi inspirera andra länder att utveckla lokalt anpassade samhällsstyrningssystem?

Program och föreläsare bestäms senare, ämnen som efterfrågats i grupparbetet är exempelvis:

- Vad menar vi med Möjliggörande Institutioner/Enabling institutions, robusta/resilienta förvaltningssystem, aktörsamverkan
- Vad innebär och vad är status för gröna förvaltnings/samhällsstyrningsmodeller som "Payment for ecosystem services, Value of water, Green Bonds Virtual Water, Water Footprints". (möjligen ett eget tema)
- Ansvariga myndigheter – hur samordnar man ansvaret för vatten när det ligger på olika myndigheter?
- Fördelningsproblematik uppströms/nedström - hur minimerar man risken för överutnyttjande av vatten?
- Aktörs samverkan – hur kommer man överens om nyttjande av gemensamma vatten- och andra naturresurser?
- Socioekonomiska analyser - ett samhällsekonomiskt synsätt med ett tydligt aktörs- och fördelningsperspektiv kring: enskilda individer eller grupper i någon form av utanförskap, samt insatser, oftast rehabilitering eller prevention där långsiktighet och samverkan är viktiga inslag.
- Hur stimulerar vi lokal kunskap?

5. Lokal kunskap om restaurering och hållbart brukande i landskapet, vad funkar i praktiken? April 2018

Vilken kunskap och erfarenhet finns i Sverige, vilka utarbetade kontakter har vi relaterat till restaurering och vad kan Sverige bidra med?

Program och föreläsare bestäms senare, ämnen som efterfrågats i grupparbetet är exempelvis:

- Odlingstekniker i torra landskap ex. terrasser, beskärning "rainwater harvesting", "supplementary irrigation" etcetera
- Paludikultur-nyttja torvmarker i blött tillstånd, ex för energiproduktion
- Kan man skala upp lyckade småskaliga initiativ? Varför och vem motverkar?
- Boskapsskötsel - centralt i Afrika söder om Sahara
- Kopplingen mellan Vatten och skog, Varför har FAO initierat "The Forest and Water Action Network" lanserat "the Forest and Water Action Plan, och utvecklar ett "Forest/Water Monitoring Framework"? Hur ser kopplingen ut mellan vetenskaplig kunskap och prioriteringar för lokalsamhällen, *Elaine Springgay, Forest and Water, FAO*